

Komandi partur

Í komandi parti verður komið aftur til ungmanna­felagið Merkið og til felagsblaðið, Neistan, sum nú er komið úr kavi

Niðast á myndini sæst Impongi við bakinum til við sínum stavi.

av søguni í Bretlandi. Reg heldur, Dollin er veruliga tað, sum á enskum verður kallað ein “unsong hero”, ein burturtøgd hetja.

Reg heldur, at hansara heil­hartaða lyndi sást best av tí, at hann hevði eina greiða støðu til yvirgangin móti fólkinum í Congo, mótvægis øðrum trúboðarum, sum hugsaðu meira um “politikk” enn tað líðandi fólkið í Congo. Reg sigur, at “við míni egna samhuga við fólkinum í Congo, vóni eg, at eg hevði gjørt tað sama”.

Bókina um Dollan heldur Reg vera eitt framúr granskingaravrik. Hann heldur tað eisini vera ógvuliga illgrunasamt, at brøv og annað skrivligt tilfar hjá Dollanum er horvið úr skjalasavninum hjá missiónini.

Søgan hjá Reg í Congo

Foreldrini hjá Reg fóru í 1924 til Congo. Tey fóru fyrst til Bongan­danga, sum eisini var ein støð hjá Balolomissionini á somu leiðum, har Dollin virkaði. Hann kom eisini hagar bæði við Pioneer og við Henry Reed á umrøddu kanning­arferðini hjá Casement.

Pápi Reg var prentari, og hann skuldi arbeiða á prentsmiðju, sum missiónin setti á stovn í hesum býi. Her var m.a. prentað blaðið The Congo Balolo Mission Record. Tað var eitt stórt framstig at kunna prenta á staðnum heldur enn at fáa tað prentað í Bretlandi.

Ein kendur trúboðari í Bong­andanga var Edward Ruskin, sum saman við konuni Lily týddu Nýggja Testamenti til lokala málið, Lomongo. Pápi Reg fekk eitt signerað eintak frá Ruskin.

Tað er eingin ivi um, at Dollin

og Ruskin kendust. Teir tosaðu eisini báðir Lomongo málið. Ruskin var á tí fundinum, sum samtykti, at Dollin skuldi ikki sleppa aftur til Congo. Tað er nokk so greitt, at Ruskin ikki tók undir við teirri samtyktini.

Nú er greitt, at Bokwala var veruligur

Lily Ruskin var eisini ein partur av hesum týðingararbeiði. Hon skrivaði í 1910 undir dulnevnin bókina Bokwala – søgan um eitt Congo offur. Hetta var ein samansett søga hjá fleiri persónum. Henda søgan varð í bløðunum sammett við heimskendu bókina “Onkel Toms Hytte”, sum gjørdi sítt til at beina fyri trælահaldinum í USA. Alex Sólstein er annars í ferð við at týða bókina til føroyskt í Norðlýsinum. Tað áhugaverda er eisini, at Dollin fekk í 1903 júst sama ummæli aftan á ein av sínum fyrilestrum um støðuna í Congo, nevniliga at vera samanborin við hesa bók.

Bókin um Bokwala hevur av søgufrøðingum verið roknað sum falsan og uppspinn, tí eingin rithøvundur hevur verið nevndur. Men nú er komið fram í ensku bókini um Dollan, hvør rithøvundurin var, at her er talan um veruligar hendingar. Í umrødda ummæli í Journal of African history er bókin um Bokwala, tiskil nú eisini viðurkend sum partur av søguni um ræðustýrið í Congo.

Nú ger Reg sínar egnu kann­ingar av Congo søguni, sum hann varar av. Tað áhugaverda er, at ein enskur trúboðarasonur í Congo kannar missiónssøgu í Congo við

hópi av tilfari, sum hann hevur fingið úr Føroyum. Tað kemur uttan iva at frættast meira frá hesum.

Søgan um Impongi

Tær kendu myndirnar av lam­løstaðum fólki í Congo hava ikki havt nakra søgu um persónarnar á myndunum. Fleiri søgur eru kortini komnar í ensku bókini um Dollan, og tær hava eisini verið við til at staðfesta, hvar myndirnar hava verið tiknar.

Her skal ein teirra verða lýst. Myndin av Impongi, sum bæði hevði mist hond og fót, er ein av teimum kendu ræðumyndunum úr Congo. Tað kann vera, men kann tó ikki sigast við vissu, at Dollin hevur tikið hesa mynd. Men hann hevur í hvussu er verið á somu leiðum.

Impongi var úr økinum við Ikau, har Reg er føddur.

Í blaðnum hjá missiónini, Regions Beyond, verður í 1905 greitt frá hesum neyðars drongi.

Tað varð sagt, at Impongo gjørdi eitt gott arbeiði innan missiónina. Hann ferðaðist um í økininum og talaði, eins og hann undirvísti um Guds kærleika.

Í 1910 skrivaði Regions Beyond: Sunnudagin vóru vit í teirri góðu støðu at kunna doypa 34 fólki úr ymsum bygdum í okkara øki.

Heilt serligt var tað at kunna doypa Impongi, tann lamløstaða dreingin. Tað var eingin av teimum doyptu, sum vóru móttikin við stórrí hjartaligheit enn hann. Tað var hjartanemandi at síggja hendan skerda drongin kom upp úr vatninum aftaná dópin.

Teksturin til myndina frá dóp­inum sigur:

Tú hann síggja Impongi koma niðan eftir gøtuni við stavi. Im-

pongi fekk eina hond og ein fót avkvettan av starvsfólki á eini gummifyritøku, tá ið bygd hansara var álopin, tí menninir í bygdini ikki høvdu útvegað ásettu nøgdin av gummi. Hann er ein av teimum mongu livandi minnunum um framferðina hjá teimum siviliserað myndugleikunum móti lokala fólkinum.

Dollin orsök fyri fiskasølu til Congo

Søgan um Dollan hevur havt nakrar óvæntaðar og jaligar avleiðingar. Ein er tann, at nærum 120 ár eftir, at at Dollin slepti øllum verðsligum virksemini, hevur hann útvegað okkum ein fiskamarknað í Congo!

Páll Gregersen er stjóri á Fiskavirkinum í Gøtu. Hetta ger at hann ferðast nokk so nógv í fiskasøluørindum. Eina ferð var hann farin til Genova í Italia. Tá hittir hann á hotellinum ein av gestunum. Páll hevur lætt at koma í samband við fólki, so teir fóru at práta um leyst og fast. Maðurin var afrikanari, og um hann var úr Angola ella Nigeria hevði neyvan komið meira burtur úr hesum práti. Men tað vísti seg, at maðurin var úr Congo. “Congo”, sigur Páll, “eg eigi eina bók um Congo!” So fór Páll at fortelja manninum um Leopold 2. kong og hansara harðræði og um landsmann sín, Dollin, og tað sum hann gjørdi fyri fólkið í Congo. Hesin congolesarin gjørdist áhugaður, og hann fekk seinni ensku bókina um Dollan frá Páll. Maðurin var forrætningsmaður í Kinshasa, høvuðsstaðnum í Congo. Hetta samband gjørdi, at hann fekk áhuga fyri at keypa fisk úr Gøtu. Hetta var nú ikki bara sum at siga tað. Skipanin er stirvin, og tað tók sína tíð at fáa figging uppá pláss.

Men í oktober var hetta í lagi, og tann fyrsta bingjan við 24 tonsum av fiski fór til Congo.

Hetta gav sjálvsagt eina vón um, at hesi útflutningur kundi halda áfram. Hetta førði til, at fyrst í januar vóru tveir feðgar frá eini fyrirøku í Congo í Gøtu at kanna møguleikarnar fyri fiskasølu. Nú í ár er onnur bingjan farin og arbeiðt verður við at senda ta triðju.

Hesir báðir vóru eisini í Havn og vitjaðu grøvina hjá Dollanum í gamla kirkjugarði í Havn.

So takkað verið Dollan er sambandið millum Føroyar og Congo ikki minni enn einki.

Páll Gregersen saman við gestunum úr Congo á grøvini hjá D.J. Danielsen.